

Wróżby andrzejkowe

Cele lekcji

Cele ogólne

- Wyposażenie uczestników w wiedzę o jesiennych pracach gospodarskich na dawnej wsi oraz wierzeniach związanych z Andrzejkami.
- Kształtowanie świadomości tradycji ludowych i zwyczajów andrzejkowych.
- Rozwijanie kreatywności i zdolności manualnych poprzez uczestnictwo w warsztatach wróżbiarskich.
- Rozwijanie współpracy i aktywności uczestników w trakcie zajęć praktycznych.

Cele szczegółowe – uczeń:

- Poznaje znaczenie wróżb i zabaw andrzejkowych na dawnej wsi.
- Rozumie kontekst jesiennych obowiązków gospodarskich (przędzenie, skubanie pierza, przygotowanie warzyw i nasion).
- Poznaje najpopularniejsze wróżby związane z imionami, fantami, butami, woskiem i jabłkiem.
- Potrafi samodzielnie przeprowadzić proste wróżby z pomocą nauczyciela.
- Wykonuje własne działania praktyczne – lanie wosku, losowanie fantów, układanie wróżb.
- Współpracuje w grupie podczas zajęć warsztatowych.
- Rozwija wyobraźnię i zdolności manualne w ramach działań twórczych.

Cele lekcji w języku uczestnika

Po zajęciach uczestnik:

- Wiem, czym zajmowano się na dawnej wsi w okresie późnojesiennym i zimowym.
- Wiem, jakie były najpopularniejsze wróżby andrzejkowe.
- Potrafię samodzielnie losować fanty i interpretować wyniki wróżb.
- Potrafię lanie wosku i wrózenie z różnych przedmiotów z pomocą prowadzącego.
- Potrafię współpracować z innymi podczas zajęć praktycznych.
- Rozumiem, że wróżby andrzejkowe są częścią tradycji ludowej.

Formy pracy

- Praca zbiorowa – rozmowa kierowana, pogadanka, prezentacja tradycji andrzejkowych.
- Praca warsztatowa – wykonywanie wróżb z wosku, fantów, kartek i butów.
- Praca indywidualna – własne doświadczenia wróżbiarskie, interpretacja wyników.
- Działania praktyczne i twórcze.

Metody pracy

- Metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy – obserwacja i uczestnictwo w wróżbach.
- Metoda problemowa i sytuacyjna – pytania o znaczenie wróżb i symbolikę przedmiotów.
- Giełda pomysłów – dzielenie się doświadczeniami i interpretacjami wróżb.
- Metody praktyczne – realizacja zadań wytwórczych (wróżby, lanie wosku, losowanie fantów).
- Metody asymilacji wiedzy – pogadanka, opowieści o dawnej wsi i zwyczajach andrzejkowych.

Kształtowane kompetencje uczestnika

- Umiejętność słuchania i wyrażania się.
- Kreatywność i zdolności manualne podczas przygotowywania wróżb.
- Wiedza o tradycjach i wierzeniach ludowych.
- Współpraca w grupie podczas zajęć praktycznych.
- Szacunek dla dziedzictwa kulturowego i lokalnych zwyczajów.

Wymagania podstawy programowej I–III

Edukacja polonistyczna

Uczeń:

- 1.1 uważnie słucha wypowiedzi nauczyciela i innych osób,
- 1.3 uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania i udziela odpowiedzi,
- 1.4 wypowiada się w formie prostych zdań na temat omawianych zagadnień,
- 1.6 wzbogaca słownictwo związane z poznawanymi tematami i tradycjami.

Realizacja w scenariuszu:

- Rozmowa o jesiennych pracach gospodarskich na dawnej wsi.
- Opowieść o roli dziewcząt i chłopców w przygotowaniach do Andrzejek.
- Dyskusja o znaczeniu wróżb i symboliki przedmiotów.

Edukacja społeczna

Uczeń:

- 2.1 identyfikuje się ze swoją rodziną i społecznością lokalną,
- 2.3 poznaje tradycje i zwyczaje związane z regionem i kulturą narodową,
- 2.4 rozumie znaczenie zwyczajów w życiu społecznym,
- 2.6 współpracuje w grupie podczas wykonywania wspólnych zadań.

Realizacja w scenariuszu:

- Omówienie znaczenia wróżb w życiu młodzieży i społeczności dawnej wsi.
- Wspólne uczestnictwo w wróżbach, np. lanie wosku, losowanie fantów.
- Wspólna praca przy przygotowaniu stołu wróżb.

Edukacja plastyczna

Uczeń:

- 4.1 podejmuje działalność twórczą, wykorzystując różnorodne materiały i techniki plastyczne,
- 4.2 tworzy prace inspirowane kulturą i tradycją,
- 4.3 rozwija wyobraźnię i kreatywność poprzez działania artystyczne.

Realizacja w scenariuszu:

- Wykonywanie własnych wróżb – lanie wosku, przygotowanie kartek z imionami.
- Projektowanie stołu wróżb i układanie fantów.

Edukacja przyrodnicza

Uczeń:

- 3.1 rozpoznaje zmiany zachodzące w przyrodzie w różnych porach roku,
- 3.3 dostrzega jesienne przygotowania roślin i warzyw do przechowywania,
- 3.4 rozpoznaje wybrane rośliny i produkty spożywcze używane w gospodarstwie.

Realizacja w scenariuszu:

- Obserwacja jesiennych produktów: groch, fasola, pierze, cebula.
- Nauka, jakie prace gospodarskie wykonywano przed zimą.

Wymagania podstawy programowej IV–VIII

Historia (IV-VIII)

Uczeń:

- I.1 poznaje elementy dziedzictwa kulturowego Polski,
- I.2 rozumie znaczenie tradycji i obrzędów w życiu społeczności,
- II.3 poznaje życie codzienne ludzi w przeszłości,
- III.2 dostrzega związki między tradycją a współczesnością.

Realizacja w scenariuszu:

- Opowieść o jesiennych zajęciach gospodarskich i przygotowaniach do zimy.
- Dyskusja o znaczeniu wróżb i zabaw andrzejkowych w dawnej wsi.

- Porównanie dawnych i współczesnych zwyczajów andrzejkowych.

Język polski (IV-VIII)

Uczeń:

- I.1 uważnie słucha wypowiedzi innych osób i rozumie ich sens,
- I.3 uczestniczy w rozmowie na określony temat,
- III.1 tworzy spójne wypowiedzi ustne na określony temat,
- III.2 uczestniczy w rozmowie i dyskusji, wyrażając własne zdanie.

Realizacja w scenariuszu:

- Opisywanie obserwowanych wróżb i ich znaczenia.
- Dzielnie się doświadczeniami związanymi z tradycją Andrzejek.

Plastyka (IV-VII)

Uczeń:

- I.1 podejmuje działania twórcze, wykorzystując różnorodne materiały i techniki plastyczne,
- I.2 tworzy prace plastyczne inspirowane kulturą i tradycją,
- I.3 rozwija wyobraźnię i kreatywność.

Realizacja w scenariuszu:

- Tworzenie stołu wróżb i przygotowywanie własnych kartek do losowania.
- Projektowanie własnych wróżb z dostępnych materiałów.